

COL·LOQUI I COMUNICACIONS

COL·LOQUI

Miquel Batllori: Aquest matí he fet referència a la frase de Tucídides “ktemá es aief”. Ara també el Sr. Galí i el Sr. Sales l’han utilitzada per voler marcar el caràcter de la història. Recordem que aquests mots grecs poden ser traduïts de diverses maneres, però sigui quina sigui sempre serà una traducció oscil·lant entre “‘objecte’ i ‘possessió’ per a sempre”. D’aquí que s’hagi deduït que la història és “un exemple”. I el cert és que la història no sempre ho és, d’exemple. La història exemplar dels cavallers medievals, ja en el renaixement, ja en el barroc, va ser menystinguda i va arribar a la màxima ironia amb Cervantes quan va anar en contra aquest mite dels fets grans dels cavallers medievals. Es comprèn, d’aquesta manera, que no tota la història passada ha de ser un exemple pel futur. Per altra banda també cal destacar que alguns historiadors contemporanis, com Momigliano, han posat de relleu el pensament circular dels clàssics a l’hora de fer història.

Jordi Sales: Jo no m’oposo a això del sentit circular-grec o lineal·jueu de fer història. Sóc partidari d’entendre que hi ha moltes més constants en els homes per ser homes que difèrències en les cultures. En la meua intervenció he volgut posar en relleu que cal revisar l’esclat dels estudis alemanys sobre els clàssics per trencar els tòpics i veure d’on arrenca aquesta tradició de veure circularitat o linealitat. I un dels textos que hem de tornar a llegir són les diverses aportacions de Heidegger sobre Aristòtil i el seminari de 1940 sobre el concepte de *physis*.

Jordi Galí: Us sembla, Pare Batllori, que la intenció de la frase de Tucídides podria traduir-se com a “model per sempre”?

Miquel Batllori: Sí, potser sí. Respon a aquesta oscil·lació entre ‘adquisició’ i ‘exemple’, tot recordant, però, que ‘adquisició’ implica ‘investigació’.

COMUNICACIÓ

Maties Ramissa: *Els sentits de la Història*

Fins no fa pas gaire proliferaven les teories que adjudicaven a la història un Sentit –amb majúscula–. Des de sempre, s'havia cregut que la història era dirigida exclusivament per Déu i les elits socials. A partir del racionalisme del segle divuit, es van construir gegantins sistemes de pensament basats en la noció que les regularitats i les lleis evolutives de les societats humanes eren tan cognoscibles com les de la Natura. La història era dirigida per la Idea, pel mercat, per la lluita de classes, per la ciència, per la raó.

Enfront d'aquests intents per trobar el Sentit de la Història, es van anar posicionant els escèptics de tota mena, com Raymond Aron, Charles Seignobos, Max Weber i l'intel·lectual Edgar Morin, que considera la història com un laboratori salvatge al qual no es poden aplicar regles perquè és una successió d'imprevistos. De fet, sense moure'ns del segle vint, han abundat aquests imprevisos, que han desmuntat les certeses d'economistes i d'historiadors: la revolució russa, el crack de 1929, el nazisme, la crisi del petroli i la caiguda del mur de Berlín. Existeixen una sèrie de limitacions del caràcter científic de la Història: l'objectivitat impossible, la clara determinació de la història des del nostre present, el seu ús polític... Com totes les matèries humanes, la veritat històrica se situa en un punt mitjà indeterminat i voluble, que permet aproximacions i intuïcions, però poques certeses. L'economia i la sociologia ens poden explicar moltes coses, també la política, rehabilitada recentment. Però cal atorgar un lloc destacat a la psicologia, que pot explicar certes regularitats del comportament històric, com el caràcter col·lectiu dels pobles, el protagonisme del poble baix en les revolucions, el refús massiu de les càrregues que imposa una guerra, el paper dels lideratges.

La importància en l'esdevenir històric dels factors psicològics, polítics, en definitiva humans, fa difícil reduir-lo a una sola significació. És possible que el sentit de la història sigui diferent per a cada època, per a cada cultura, fins i tot per a cada persona, però no per això és menys necessari i gratificant el seu estudi.

COL·LOQUI

Jordi Galí: Heu parlat del poder. I el problema del poder és el problema de la malaltia de la permanença. Els homes busquen el poder en la mesura que el poder els donarà una permanença. Als alumnes se'ls ha d'ensenyar que l'estudi de la història serveix per a l'acció i per prevenir la malaltia de la permanença.

Maties Ramissa: El problema consisteix en què l'estudi de la història també ensenya que les societats no s'han tret mai la malaltia de la permanença de sobre.